

مایکل اوپری
ترجمه‌ی رونای رنجی

www.ketab.ir

سینمای آوانگارد فرم‌ها، زمینه‌ها، گرایش‌ها

سرشناسه: اوپری، مایکل، O'Pray, Michael
عنوان و نام پدیدآور: سینمای آوانگارد؛ فرم‌ها، زمینه‌ها، گرایش‌ها/مایکل اوپری/روناک رنجی.
مشخصات نشر: تهران: نشر بان، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری: ۲۱۶ ص؛ ۲۱/۵×۱۳/۵ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۱۴-۵۷-۹
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: عنوان اصلی:

Avant-garde film: Forms, Themes and Passions, 2003

موضوع: سینمای تجربی

موضوع: Experimental films

شناسه افزوده: روناک، ۱۳۶۲ - ترجمه

رده بندی کنگره: PN۱۹۹۵/۹

رده بندی دیویی: ۷۹۱/۴۳۶۱۱

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۰۹۶۵۷

www.ketab.ir

مایکل اوپیری
سینمای آوانگارد؛ فرم‌ها، زمینه‌ها، گرایش‌ها
ترجمه‌ی روناک رنجی
دبیر مجموعه: وحیداله موسوی

چاپ یکم ترجمه‌ی فارسی: بهار ۱۴۰۱
حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: دفتر نشر بان (پریا اسماعیلی)
ویراستار: وحیداله موسوی

شمارگان: ۵۵۰ نسخه
چاپ و صحافی: فرهنگ بان
همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است

مدیریت هنری و طراحی گرافیک:
استودیو ملّی
امید نعم‌الحبيب / مهسا قلی‌نژاد

مرکز پخش: پخش بان
انقلاب، خیابان بزرگمهر، پلاک ۲۲، طبقه‌ی اول،
تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۸۱۸۳

فروش اینترنتی:
www.baan.pub و www.agahbookshop.com

۷۲,۰۰۰ تومان

[instagram.com/baanpublishers](https://www.instagram.com/baanpublishers)

کاغذ «بالک»، همراه طبیعت

فهرست

۹	سپاس‌گزاری
۱۱	پیش‌گفتار
۱۵	فصل یکم سینمای آوانگارد: تعریف‌ها
۲۵	فصل دوم دهه‌ی ۱۹۲۰: آوانگاردهای اروپایی
۴۹	فصل سوم دهه‌ی ۱۹۲۰: تجربه‌های شوروی
۶۵	فصل چهارم دهه‌های ۱۹۲۰ و ۱۹۳۰: فیلم آوانگارد بریتانیایی
۷۹	فصل پنجم دهه‌ی ۱۹۴۰: اسطوره‌شناسی آمریکایی
۹۳	فصل ششم دهه‌ی ۱۹۵۰: زیبایی‌شناسی قاب
۱۰۷	فصل هفتم دهه‌ی ۱۹۶۰: موج نو
۱۲۷	فصل هشتم دهه‌ی ۱۹۶۰: سکس، مواد مخدر و ساختار
۱۴۳	فصل نهم دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰: بازگشت به صفر

۱۵۷	فصل دهم دهه‌ی ۱۹۸۰: شبخ در ماشین
۱۷۳	فصل یازدهم دهه‌ی ۱۹۹۰: هنرمندان جوان بریتانیایی
۱۸۵	نتیجه‌گیری
۱۸۷	کتاب‌شناسی
۲۰۳	نمایه

www.ketab.ir

این کتاب روایتی قطعی درباره‌ی فیلم آوانگارد نیست. ایده‌ی راهنمای کتاب عرضه‌ی تاریخچه‌ای شماتیک و هم‌زمان واکاوی شماری از درونمایه‌ها، فرم‌ها و انگیزتارهای آن از طریق بحث درباره‌ی فیلم‌های هنرمندان سینمایی خاص است. از این حیث، این کتاب متنی مقدماتی برای دانشجویان و خوانندگان عام است. امید است چنین خواننده‌ای را به پیگیری فیلم‌های مطرح‌شده در این کتاب و هم‌چنین فیلم‌هایی که در صفحات آتی از آن‌ها نامی برده نشده ترغیب کند. دو کتاب کلاسیک *فیلم شهودی*^۱ (۱۹۷۹) اثر پی. آدامز سیتنی^۲ و کتاب متأخرتر ای. ال.

1. *Visionary Film*

2. P. Adams Sitney

ریس^۱، تاریخ فیلم و ویدیوی تجربی^۲ (۱۹۹۹) کندوکاوهای تاریخی و انتقادی جامع‌تری درباره‌ی آوانگاردند. فیلم‌ها تا حدی به دلیل علایق شخصی‌ام و همچنین اجماع عمومی درباره‌ی اهمیت تعدادی از فیلم‌ها و فیلم‌سازان این سنت انتخاب شده‌اند. همچنین عامل دیگر در این گزینش، میزان دسترسی به فیلم‌ها یعنی همان لولوخورخوره‌ی هر معلم و دانشجو بوده است. این شرط را در مواردی اندک نقض کرده‌ام، از جمله مواردی که حذف یک فیلم‌ساز بحث‌ام را مخدوش می‌کرد — به‌ویژه اندی وار هول^۳، بروس کانر^۴ و جین پارکر^۵. اما خوشبختانه اکنون فیلم‌های هانس ریشتر^۶، جک اسمیت^۷، استن برکیچ^۸، کنث انگر^۹، مایا درن^{۱۰}، من ری^{۱۱}، لوییس بونوئل^{۱۲}، رابرت بریر^{۱۳}، آوانگاردهای بریتانیایی میان دو جنگ جهانی و دیگران روی نوار ویدیو در دسترس‌اند. اما مشکل می‌توان برخی عناوین را حتی در آرشیوهای تخصصی توزیع فیلم تجربی پیدا کرد. بسیاری از فیلم‌سازان و فیلم‌ها به دلیل محدودیت فضای نوشتاری به این کتاب راه نیافته‌اند. با این حال، اگر این کتاب بتواند خواننده را به جست‌وجو در همین آثار مطرح‌شده ترغیب کند، به کاری مشترک نائل شده است.

لازم به ذکر است که این کتاب به سینمای آوانگارد بریتانیایی پس از دهه‌ی ۱۹۷۰ نظر دارد. به این دلیل که در اواخر دهه‌ی ۱۹۷۰، سلطه‌ی سینمای آوانگارد آمریکایی و همچنین سینمای فرم‌گرای اروپا به پایان رسید، و به تدریج کشورها بیش‌تر به سنت زیبایی‌شناسی و موقعیت

1. A.L. Rees

۲. A History of Experimental Film and Video: ویراست دوم این کتاب با عنوان تاریخ فیلم تجربی (۱۴۰۰) به فارسی ترجمه و توسط انجمن سینمای جوانان ایران منتشر شده است —

3. Andy Warhol

4. Bruce Conner

5. Jayne Parker

6. Hans Richter

7. Jack Smith

8. Stan Brakhage

9. Kenneth Anger

10. Maya Deren

11. Man Ray

12. Luis Buñuel

13. Robert Breer

فرهنگی و سیاسی-اجتماعی خاص خود واکنش نشان دادند، خصوصاً در دوران پس از دهه‌ی ۱۹۸۰ که دستخوش مسائلی هم‌چون فمینیسم، قومیت‌گرایی، جنسیت و نژاد بود. چندشاخگی ایجادشده در این خطوط گسل به [ظهور] «آوانگاردی» التقاطی‌تر و پیوندی‌تری انجامید که سلطه‌ی آکادمیک نظریه‌های فیلم و نظریه‌های فرهنگی خاص به آن دامن می‌زدند.

هرچند در استفاده از نظریه‌ها و ایده‌های انتقادی پرچانگی کرده‌ام، روی هم‌رفته کوشیده‌ام در برابر آن‌ها ایستادگی کنم. اما در مورد آثار یا جنبش‌هایی که محل مناقشه‌اند، با تسامح از برخی مفاهیم محوری‌شان برای روشن کردن مسئله بهره گرفته‌ام. با وجود این، بهتر است به یاد داشته باشیم نظریه‌ها هنگامی که برای هنر به کار می‌روند، چیزی جز الگو (نظام‌های تفسیری) نیستند. هراثراطراز اول دستخوش بسی تفسیرهاست که همگی صرفاً نظری نیستند.